

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Гайдай Г.А.

здобувач,

Чернігівський національний технологічний університет

МОВНА ПОЛІТИКА ЯК МЕХАНІЗМ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Євроінтеграція за останній час стала вказівником на дорозі становлення нашої держави, викликавши ряд змін у нормативній базі України і у діяльності низки державних інститутів. У тому числі, реформування не обійшло стороною державну службу, торкаючи своєю увагою принципи роботи державних службовців, їх компетентності. Серед останніх усе більшої уваги набуває англомова компетентність. Загальновідомо, що англійська мова часто виступає як засіб для людей різних національностей і культур знаходити порозуміння і будувати взаємодію. У Європейському Союзі, що об'єднує низку різних країн юридично, територіально, економічно і політично даний аспект набуває значної ваги, змушуючи і нас замислитись над питанням необхідності знання англійської мови серед державних службовців, та які наслідки це може мати для державної служби України.

Розглянемо європейський досвід. На даний час у ЄС офіційно визнані 24 мови: болгарська, датська, німецька, англійська, естонська, фінська, французька, грецька, ірландська, італійська, хорватська, латвійська, литовська, мальтійська, польська, португальська, румунська, словацька, словенська, іспанська, чеська, угорська [EU-Verwaltung]. Окрім того, європейці говорять на більш ніж 60 регіональних мовах та мовах національних меншин [Eu-info]. На офіційному сайті Європейського Союзу зазначається, що багатомовність відіграє центральну роль для збереження культурного розмаїття ЄС [EU-Verwaltung]. Європейські інституції перекладають усі документи, що мають юридичну силу на всі 24 офіційні мови.

Очевидно, що ефективна робота країн об'єднаної Європи неможлива без певної мовної уніфікації. У всіх країнах Європи актуалізується потреба у вивченні мов міжнародного спілкування у межах ЄС. Такими мовами є основні європейські мови – англійська, французька, німецька, іспанська, італійська [Eu-info]. Англійська мова безперечно домінує у міжнародному комунікативному просторі. У книзі «English-only Europe?: Challenging Language Policy» наводяться наступні слова Грет Халлер, омбудсмена з питань людських прав у Боснії та Герцеговині: «No-one pays attention to what you say unless you speak English, because English is the language of power» («Ніхто не звертає увагу на те, що ти кажеш, якщо ти не говориш англійською, тому що англійська – це мова сили») [Phillipson, с. 1].

Як зазначають дослідники нормативних актів Європейського Союзу, у стратегічному майбутньому кожен житель ЄС додатково до своєї рідної мови

повинен знати ще дві мови ЄС для кращого порозуміння з представниками інших народів та знищення національних упереджень, а також розвитку мобільності соціального капіталу. Це значно впливає на освітню політику країн ЄС, що проявляється у засадах Болонського процесу, великій кількості стипендій для навчання у інших країнах, міжуніверситетських угодах про обмін студентами тощо [Kürschner, с. 273].

Мовна політика ЄС впливає на мовну ситуацію у кожній країні ЄС. Державна служба також підпадає під вплив. Володіння принаймні однією іноземною мовою, бажано кількома, було внесено іноземними дослідниками до основних вимог до державних службовців, які хочуть працювати на європейській арені [Geuijen, с. 139].

У Європейській Хартії щодо Багатомовності зазначається, що національні державні службовці, які діють на міжнародних посадах, вже на початку їх кар'єри потребують достатньою мірою володіти іноземними мовами. Мовна підготовка європейських державних службовців повинна підтримуватись на необхідному рівні аби досягти реальної багатомовності у роботі інституцій. Вона повинна бути предметом контролю професійної кваліфікації. Усі країни-члени ЄС зобов'язані створювати національні плани для розвитку багатомовності [Charta, с. 5].

Більш того, модель залучення державних службовців до міжнародного представлення країни наразі змінюється. Класична система стверджує, що міжнародна арена виключно для професійних дипломатів, які стверджують, що мають специфічний досвід необхідний для роботи з дипломатами інших держав. Інші державні службовці мають справу з внутрішніми справами, і лише доти, поки ці «внутрішні» політики не отримують міжнародний вимір, тоді це знову стає відповідальністю професійних дипломатів [Geuijen, с. 15].

У альтернативній моделі, міжнародні відносини здійснюються безліччю державних службовців, кожен з яких має справу з його власною галуззю знань. Екологічні державні службовці не лише розробляють внутрішню політику, але також ведуть міжнародні розмови і переговори по цим темам. Міжнародне представництво розглядається як невід'ємна частина політики, сфера професійних знань, а не дипломатичного досвіду. Нова модель базується у першу чергу не на основі двосторонніх дипломатичних відносин, а на поєднанні двосторонніх та багатосторонніх відносин, в яких наголос часто лежить на останніх. Вона не передбачає відмінності між зовнішньою і внутрішньою політикою, але розглядає їх як два компонента окремої області політики [Geuijen, с. 15-18].

У чистому вигляді зазначені вище моделі не існують, водночас нова модель набуває усе більшої ваги через зростаючий обсяг питань, які обговорюються на міжнародному рівні, а також підвищення рівня спеціальних знань, які необхідні для вирішення цих питань у міжнародних (часто багатосторонніх) форумах. ЄС має надзвичайно сприятливе середовище для її розвитку, адже сфера його компетенції поширюється на широке коло питань політики, і він є найсильнішою у світі наднаціональною організацією [Geuijen, с. 19].

Відтак, англійська компетентність державних службовців ЄС безпосередньо пов'язана з мовною ситуацією на його теренах, необхідністю співпрацювати у полінаціональному середовищі щодо спільних питань, та є

прикладом загального поширення АМ як мови міжнародного спілкування у європейському суспільстві. Що це означає для державної служби України?

Якщо ми дійсно прагнемо стати повноправними членами Європейського Союзу, ми повинні довести нашу державну службу до рівня коли державні службовці зможуть бути представниками України на міжнародному рівні, як на офіційних зустрічах, так і протягом своєї повсякденної діяльності. Очевидно, що без подолання мовного бар'єру це буде дуже проблематично. Перекладачі часто спасають на міжнародних заходах, але при перекладі завжди щось втрачається, інколи зміщуються акценти, повідомлення може невірно інтерпретуватися. І звичайно перекладач не буде супроводжувати державного службовця на робочому місці, перекладаючи його англомовну кореспонденцію, іноземні новини, необхідні документи, переписку тощо.

Беручи до уваги мовні процеси, які відбуваються у Європейському Союзі та впливають на діяльність державної служби країн-членів, ми виокремили наступні рекомендації щодо розвитку державної служби України:

1. Введення англійської мови до системи професійної підготовки державних службовців як обов'язкового предмету на усіх рівнях з достатньою кількістю аудиторних годин для засвоєння мови та розвитку мовленнєвих навичок.

2. Започаткування курсів з ділової англійської мови професійного спрямування безпосередньо в інститутах державної служби для співробітників, яким необхідно підвищити свій рівень знання іноземної мови.

3. Нормативне закріплення англомовної компетентності як фактору впливу при конкурсному відборі державних службовців усіх рівнів.

4. Нормативне закріплення англомовної компетентності як показника професійності державного службовця та підстави для його просування по службі.

5. Підтримка професійної мобільності державних службовців.

6. Залучення державних службовців до професійних міжнародних соціальних мереж для обговорення питань фахових інтересів.

Відтак, володіння англійською мовою є необхідною умовою успішної діяльності державних службовців в умовах євроінтеграції України. Це не лише засіб комунікації за кордоном, а механізм, що відкриває двері у європейську спільноту, дає незліченні можливості саморозвитку через програми стажувань і участь в конференціях, а також підтримує належний рівень розвитку державної служби України, її конкурентоздатність.

Список використаних джерел:

1. Europäische Charta für Mehrsprachigkeit. – Paris, 2005. – Режим доступу: www.integration.li

2. EU-Verwaltung – Bedienstete, Sprachen und Standorte. – Режим доступу: http://europa.eu/about-eu/facts-figures/administration/index_de.htm

3. Geuijen K. The New Eurocrats: National Civil Servants in EU Policymaking. – Amsterdam University Press, 2008. – Режим доступу: <http://www.oapen.org/search?identifier=340102>

4. Kürschner W. Wider Vielsprachigkeit. – 2011. – Режим доступу: http://www.wilkuer.de/forschung/disziplinen/a_2011_-_wider_vielsprachigkeit_scan.pdf

5. Phillipson R. English-only Europe?: Challenging Language Policy. – 2003. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua/>

6. Sprachen//Eu-info.Deutschland. – Режим доступу: <http://www.eu-info.de/europa/sprachen/>